

N&M BULLETIN

Natur & Miljø

Tolba går fra UNEP-toppen

side 3

Neppe miljøvalg til høsten

side 6

Hval kan gi trøbbel med EF og EØS

side 8

Hydro trenger ikke gass-kraftverk

side 11

MD-toppene reagerer på N&M Bulletin

side 10 og siste

Schei refser Økokrim

– Økokrim-enhetens innsats innen økologisk kriminalitet har vært en gedigen skuffelse, sier direktør Peter Johan Schei ved Direktoratet for naturforvaltning (DN), og foreslår at en egen enhet i Økokrim får ansvaret for miljøkriminalitet. Økokrim-leder Lars Oftedal Broch sier det naturlige er at de lokale politikamrene etterforsker økologisk kriminalitet.

RAGNHILD SVED

Det er særlig på områder som ulovlig laksefiske og ulovlig fangst og omsetning av rovfugl at DN-direktøren savner engasjement og initiativ fra Økokrim, eller Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, som er gruppens fulle navn.

– Ikke alle typer ulovlig naturforvaltning er miljøkriminalitet. Men i de tilfellene det er snakk om anslag mot truede arter eller bestander må det betegnes som det, sier Schei.

Oftedal Broch bekrefter at Økokrim, med ett unntak, ikke har vært involvert i saker som gjelder ulovlig laksefiske eller faunakriminalitet i de to og et halvt årene gruppen har vært i aktivitet. Dette til tross for at miljøkriminalitet i Økokrim-sammenheng også omfatter lovbrudd mot fredede dyrearter. Unntaket er ett tilfelle der Økokrim bisto i etterforskningen etter at en ulv var skutt ulovlig.

Rimer ikke

– Økokrim skulle være en spesialstyrke på de feltene vi betrakter som problemområder. Men det er noe som ikke rimer når vi ikke en gang ser aktivitet på de områdene som er priori-

tert av Riksadvokaten. Jeg vet ikke om det skyldes manglende forståelse eller manglende prioritering, sier Schei.

– Vi vet at ulovlig laksefiske er et stort problem, ut fra meldingene om beslaglegging av garn og ulovlig fangst og omsetning. Jeg mener at dette opplagt er å betrakte som miljøkriminalitet. I verste fall kan denne fangsten true enkelte av laksestammene. Men Økokrim har vært helt fraværende i disse sakene, sier han.

Hittil i år det beslaglagt over 1.000 laksegarn. Det er like mange som i hele fjor, forteller DN-direktøren.

Schei mener dessuten at Økokrim burde ha engasjert seg i de store faunakriminalitetssakene.

– Enkelte store saker, som også har hatt forgreininger til utlandet, har politiet vært nødt til å henlegge. Det er beklagelig. Ofte er dette vanskelige saker å etterforske. Når noen er tatt i slike saker, skyldes det god innsats ved enkelte politikamre og fra frivillige organisasjoner som Norsk Ornitologisk Forening. Jeg savner Økokrim som en hjelp og pådriver for å bli kvitt denne type kriminalitet, sier Schei.

Han foreslår at ansvaret for økologisk og annen miljøkriminalitet skilles ut som en egen enhet i Økokrim og at denne

delen får tilført de ressurser som må til.

Liten enhet

– Økokrim er en liten enhet med 30 ansatte. Vår oppgave er å ta de største og mest kompliserte saker som ikke kan tas av politiet eller statsadvokaten lokalt. Det har vist seg at det er på det økonomiske området at politiet mest trenger hjelp. På miljøområdet makter de i større grad å foreta etterforskningen selv, sier Oftedal Broch.

– Når gjelder kriminalitet som truer arter, bør etterforskningen skje lokalt. Det er lite vi kan gjøre bedre enn det lokale politiet. Dessuten får vi svært få henvendelser om bistand i slike saker, sier han.

Han ser lite behov for at Økokrim tar opp saker på eget initiativ, men sier at det kan tenkes dersom det dukker opp saker hvor Økokrim er bedre egnet til å stå for etterforskningen.

Oftedal Broch mener dessuten at en så liten gruppe som Økokrim aldri vil kunne bli en pådriver for å bli kvitt faunakriminalitet, slik Schei etterlyser. Og det er ikke hensiktsmessig å skille ut en egen enhet i Økokrim til å ta seg av miljøkriminalitet, mener han.

Se også side 2

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Annonser: NMR (02) 11 61 90
Produksjon:
GPG Sats & Trykk as, Oslo

Skeiv agurk

Sommer! Det var måkeskrik og høy himmel, det var barbeint i graset og markjordbær og meitefiske. Avisene beskjeftiget seg med fjesing og sololje, og fins det noe tryggere enn kongebarna? Rikets hovedstad støvet ned, fraflyttet og utdødd. Men se, om det ikke var mulig å sparke litt liv i verden likevel.

Midt i ferien slapp Frederic Hauge sommerens skeiveste agurk ut av drivhuset. Den norske miljøbevegelsen, særlig Naturvernforbundet og Framtiden i Våre Hender, og enda særlig Dag Hareide og Steinar Lem, var – i rask rekkefølge – autoritær, ideologiserende, økofascistisk, puritansk, avpolitiserende, drømmende, prektig, selvpoppøyd, utålmodig, frelst og dertil Thorbjørn Berntsens beste venner. Dessuten fikk Frederic vondt i magen av å bli assosiert med slike folk, og hadde slett ikke tenkt å bo i noen rød hytte på Hedemarken, lot han oss forstå.

Men Frederic Hauge er ikke den eneste mannen vest for svenkegrensa som trekker en karakteristikk opp fra hylsteret på 1/5 sekund. Sjekkerende og livsfarlig, smalt det fra hofa til Reidar Andestad. Konservativt, sa Greenpeace' Geir Wang Andersen. Pinlig og naivt, mente Arild Ådnem. Åndssvakt, konkluderte Kurt Oddekalv, nøktern som vanlig.

Og slikt blir jo lesestoff.

Sånn litt i etterkant vil også vi få kaste oss på: Frederic Hagues utspill var ureflektert, selvmotsigende og tøysete, et oppgulp som handlet mye mer om form enn om innhold. Det er lov å ikke like folks personlige stil, eller at en bestemt virkelighetsbeskrivelse er feil eller for dårlig. Men det er et drøyt stykke å påstå at det i seg selv er autoritært og fascistisk å påpeke sammenhengene i tilværelsen. Dessuten er det ingen skam å snu.

Nåvel. Er det så noe å lære av denne usedvanlig krumme agurk? Joda. For det første: Hvis vi går i detalj om målet for miljøkampen, blir vi aldri enige. Miljøbevegelsen har konfliktpotensiale nok til å gjennomgå en kontinuerlig splittelse. Det betyr at hvis vi er ute etter resultater, må vi søke enighet og ikke uenighet. Men det betyr også at det er meningsløst å søke enhet framfor mangfold. Vi er for mange såringer til noengang å framte som monolitt.

For det andre: Lederartikler om denne debatten i Vårt Land og VG, vitner om at rimelig orienterte folk har fått det for seg at miljøbevegelsen trives best med å se bakover. Miljøbevegelsen er og skal være opptatt av framtida, i mye større grad enn for eksempel politikere. Akkurat det må ingen gis anledning til å tvile på.

Bjartnes

Elendig laksesesong: – Tjuvfisking i vill vest-stil

Det er svært dårlig lakseoppfang i elvene på vestlandet og i Trøndelag. Direktoratet for Naturforvaltning (DN) mener årsaken er ulovlig drivgarnsfiske.

– Det er vill vest i havgapet, sier førstekonsulent Stig Johansson.

JON BJARTNES

Rapport fra en sommernatt på trøndelagskysten:

Lakseoppsynets overvåkingsfly går på vingene etter tips fra publikum. Oppsynet lokaliserte en liten, hurtiggående båt som trekker drivgarn. Fiskeren oppdager flyet, trekker jakka over hodet og gir bønn pinne. Flyet forfølger båten inn til land, men der lykkes det fiskeren å stikke seg vekk.

Organisert?

– Vi har allerede fått så mange meldinger om garnskadet fisk i

elvene, og beslaglagt så mange drivgarn, at vi har tatt saken opp med Miljøverndepartementet, forteller Stig Johansson i DN.

Sammen med den dårlige oppgangen i mange elver, mener han dette tyder på at omfanget av ulovlig drivgarnsfiske er høyere enn noengang. Det er spesielt mange meldinger om garnskadet fisk i Orkla.

Det går rykter om at det ulovlige fisket er organisert. Johansson har også hørt slike historier:

– Men vi har ikke meldinger som bekrefter dette, sier han.

Jeger og Fisk: – Ildsjeler står for oppsynet

Også Norges Jeger- og Fiskerforbund har tatt ulovlig drivgarnsfiske opp med Miljøverndepartementet. Forbundets fiskestellkonsulent Børre Kind Dervo savner en koordinering av kontrollen.

– Etterforskningen i disse sakene er katastrofalt dårlig. DN setter ned komitéer, det lages lover og forskrifter – men i praksis skjer det alt for lite. Oppsynet er

avhengig av ildsjeler. Hvis politiet ville prioritert disse sakene, ville situasjonen sett annerledes ut, sier Børre Kind Dervo.

Tolba tar ikke gjenvalg i UNEP

Madrid (N&M Bulletin): Lederen for FNs miljøprogram (UNEP), Mostafa K. Tolba, regner ikke med å ta gjenvalg når den fjerde perioden hans går ut i 1992. – Det er for mye for noe menneske å lede UNEP i mer enn 17 år, sier Tolba til N&M Bulletin. Sentrale kilder i UNEP-miljøet mener at Tolbas utspill kan være ren taktikk.

ANDERS GJESVIK

Tolba ble valgt til leder for UNEP i 1976, og har siden ledet FNs miljøarbeid. Da egypteren Tolba kom til UNEP hadde han en lang karriere som forsker, professor, diplomat og nister bak seg. Han er karakterisert som et politisk dyr med forskerens kunnskaper om kloden, og mener at det er umulig å skille økologiske avgjørelser fra politiske avgjørelser.

Tolba er gjenvalgt fire ganger som leder for UNEP, men

han tviler på at det blir noen femte periode.

– Etter 17 år i miljøvernet tror jeg ikke jeg har så mye å gi lenger. Jeg har ingen kontrakt med Gud for denne stillingen, og det finnes mange kandidater som er like gode som meg, sier Tolba.

Slitasje eller prøveballong

UNEP-lederen er sliten etter nærmere 20 år i miljøvernet.

– Jeg er svært sliten. Men jeg blir oppmuntret av å se at jeg har vært med på å lage avtaler

som bedrer forholdene for fem milliarder mennesker, og jeg er selv en av dem. Jeg henter styrke fra å se at babyen jeg har vært med på å føde og nære, vokser opp, sier Tolba.

Sentrale kilder i UNEP-miljøet sier at Tolbas utspill kan være ren taktikk.

– Tolba er en uhyre slu taktikker. Det kan hende han sier at han vil gå for å vurdere støtten for en ny periode som UNEP-leder, ved å se hvor mange som sier at han må fortsette.

Sanchez fra Chile kan bli ny leder

I korridorene i UNEP-hovedkvarteret i Nairobi regnes Vicente Sanchez fra Chile som sterkeste kandidat hvis Tolba ikke fortsetter som UNEP-leder. Kandidaturet til egypteren Boutros Ghali som generalsekretær i FN svekker Tolbas mulighet til å fortsette som leder av UNEP, fordi han også er egypter.

ANDERS GJESVIK

Tolba sier selv at han er for sliten for en ny periode som UNEP-leder, men dette kan også være en prøveballong for å vurdere støtten for en ny periode. Uansett kan egypteren Tolba bli presset ut hvis den egyptiske visestatsministeren Boutros Ghali blir ny generalsekretær for FN. Ghali regnes som en sterk kandidat, og det er ikke plass til to egyptere i ledelsen i FN.

Vist interesse

UNEP er regnet som u-landenes organisasjon, ettersom det er den eneste FN-organisasjonen som har hovedkvarter i et

u-land. Det blir derfor tatt for gitt at en ny UNEP-leder må komme fra et u-land. I UNEP-hovedkvarteret i Nairobi pågår det en ivrig diskusjon om hvem som kan bli ny UNEP-leder. Det heteste navnet er Vicente Sanchez, som er Chiles ambasadør i Kenya og fast representant i UNEP. Sanchez her signalisert sin interesse for stillingen. Han arbeidet i UNEP som ung, og kjenner organisasjonen godt. Sanchez er formann for forhandlingene om en konvensjon for biologisk mangfold, og det blir sagt at han bruker denne rollen til å styrke sitt kandidatur som ny UNEP-leder.

Gro er akseptabel

Hvis u-landene ikke blir enige

om en kandidat fra egne rekker, blir Gro Harlem Brundtland regnet som en brukelig kompromisskandidat som UNEP-leder. Hun har et internasjonalt navn i miljøvernet, og er respektert av u-landene. Det blir også ansett som en fordel at hun er kvinne, fordi FN hittil aldri har hatt en kvinnelig leder for noen av sine organisasjoner.

Statsministerens kontor vil ikke kommentere hennes eventuelle kandidatur. Men ingen i det politiske miljøet tror at hun vil gå fra statsministerposten til stillingen som UNEP-leder, det ville regnes som en omvendt karriere. Gros ambisjoner går minst i retning av stillingen som generalsekretær.

SFT vurderer forbud mot oppdrettsmedisin

Statens Forurensningstilsyn (SFT) vurderer forbud mot medisinet oksolinsyre, som brukes mot fiskesykdommer i oppdrettsanlegg.

I en ny rapport blir oksolinsyre karakterisert som en tungt nedbrytbar miljøgift. Syren er kunstig framstilt, og man kjenner ikke til mikroorganismer som kan bryte den ned.

Oksolinsyre er det mest brukte midlet mot bakterielle sykdommer i norske fiskeoppdrettsanlegg. I fjor lå forbruket på 27 tonn. SFT mener at minst 75 prosent av medisinen havner i sjøen. Det betyr at miljøet kan ha blitt tilført bortimot 50 tonn av denne giften de tre siste åra.

Rapporten om oksolinsyren er laget av Veritas Miljøplan. Den advarer ikke bare mot oksolinsyre, men også mot andre, lignende stoffer. I følge rapporten må fisk som dør av sykdom der slike typer antibiotika er blitt brukt, må brennes i spesialanlegg. Til nå har det vært vanlig å grave ned slikt avfall. I følge Veritas-rapporten skaper oppdrettsnæringen 6 000 tonn slikt avfall i året. Statens Forurensningstilsyn

Pinatubo kan gi kaldere tropevær

NASA-forskere tror at utbruddet til Pinatubovulkanen på Filippinene kan gi kaldere tropevær de neste par åra.

Da Pinatubo brøt ut, ble det dannet en enorm sky av aske og gass. Skyen har høyt svovelinnhold, og forskerne tror det vil dannes partikler av svovelsyre i stratosfæren, som vil skjerme for sollyset. NASA anslår at mengden av sollys på bakkenivå i tropene vil bli tre til fem prosent mindre enn før.

Fram for vilt mangfold

Madrid (N&M Bulletin): Forhandlingene om en konvensjon for biologisk mangfold i Madrid i juni førte til en prioritering av in-situ bevaring, det vil si å bevare artene i sitt naturlige miljø. Dette styrker vektleggingen av å ta vare på ville arter.

ANDERS GJESVIK

Det finnes to måter å bevare jordas truede arter. In-situ som bevarer artene i sitt naturlige miljø, og ex-situ der artene blir tatt ut av sitt miljø og bevart i kunstige miljøer som dyreparker eller genbanker. Tidligere var de to metodene likestilte i tekstforslaget til en konvensjon om biologisk mangfold. På forhandlingsmøtet i Madrid ble partene enige om at in-situ bevaring var viktigst, men at ex-situ også spiller en viktig rolle. In-situ bevaring egner seg best for å ta vare på ville dyr og planter, mens ex-situ egner seg best for husdyr og kulturplanter. Landbruksmyndighetene har derfor ønsket å satse på ex-situ, mens land med omfattende bioteknologi har vært mer opptatt det in-situ for å bevare det viktige råstoffet til teknologien sin.

Naturlig

Fordelene ved in-situ bevaring er åpenbare. Biologisk mangfold omfatter både arter, genvarianter og økosystemer. Ved in-situ bevaring blir artene bevart i sitt eget miljø, og denne metoden innebærer en bevaring av økosystemet. At artene bevares i sitt naturlige miljø gjør også at de tilpasser seg endringer i omgivelsene, slik at arten kan føres videre. Det er spesielt viktig i en tid da jorda blir utsatt for store kjemiske og klimatiske endringer.

Skogkonvensjon utsatt

Forhandlingene om en skogkonvensjon er skrinlagt fram til miljøkonferansen i Brasil neste år. U-landene har ikke kapasitet til å forhandle en tredje konvensjon, og vil ikke forhandle om en ny konvensjon før det er klart at den vil medføre friske penger fra i-landene.

ANDERS GJESVIK

Forhandlingene om en klimakonvensjon og en konvensjon om biologisk mangfold pågår under FNs miljøprogram (UNEP). Disse konvensjonene forsøker landene å forhandle ferdig til Brasil-konferansen neste år. USA, Canada og Sverige har presset på for at det også skulle forhandles en skogkonvensjon til Brasil-92, en internasjonal juridisk bindende avtale for å ta vare på skogen.

Men u-landene, EF og de øvrige nordiske landene mener at tidspresset blir for stort. Forberedelseskomiteen til Brasil-92 (PrepCom) tar sikte på at det som et minimum, skal legges fram en ikke-juridisk bindende erklæring om skogforvaltning på Brasil-konferansen.

Friske penger

Flere u-land, med Malaysia i spissen, mener at Sverige og andre skogrike i-land vil bruke

skogkonvensjonen til å bedre sin egen tømmereksport ved å legge begrensninger på u-landenes eksport av tømmer. Malaysia legger vekt på at en skogkonvensjon ikke bare må omfatte tropisk skog, men også tempererte og boreale skoger som finnes i den rike delen av verden.

Hittil har ikke u-landene fått klart gjennomslag for at de skal tilføres friske penger fra i-landene i forbindelse med konvensjonene om klima og biologisk mangfold. Noen i-land mener at pengene kan overføres fra bistand til tiltak i forbindelse med konvensjonene. En del u-land er ikke interessert i å diskutere en ny konvensjon, før det er klart at i-landene bidrar med friske penger.

Norsk interessestrid

Norge frykter at en forsert forhandling om en skogkonvensjon kan forpurre forhandlingene om klima og biologisk mangfold. Begge disse konven-

sjonene har elementer som omhandler skog. Det er derfor lettere å forhandle dem ferdig før man begynner med skogkonvensjonen. Konvensjonen om biologisk mangfold vil ligge under miljøvernmyndighetene, mens skogkonvensjonen trolig vil legges under skog- og landbruksmyndighetene. Det vil derfor tjene miljøvernet at konvensjonen om biologisk mangfold kan legge økologiske premisser for en skogkonvensjon, som en beskyttelse mot næringsinteresser som ikke ønsker en sterk skogkonvensjon. Norge uttrykker en klar interesse for en omfattende skogkonvensjon, men det er åpenbart at det vil stå en kamp mellom miljø-Norge og skogbruks-Norge.

– Vi kan mistenke Norge for å være passe interessert i en sterk skogkonvensjon, når vi ser hvor svakt barskogvern som ble vedtatt i år, sier Elin Enge, som er NGO-delegat i forberedelseskomiteen til Brasil-92.

MD vil ikke snakke om fjellskogen

Miljøverndepartementet har sagt nei til å delta på et seminar om fjellskogforvaltning som naturvernorganisasjonene skal holde i september. Naturvernforbundets Thor Midteng, som står for seminaret, karakteriserer avslaget som arrogant.

RAGNHILD SVED

Naturvernorganisasjonene ønsket en redegjørelse for departementets arbeid med fjellskogproblematikk, men svaret fra MD var at ingen kunne stille opp. Begrunnelsen var at det ikke var noe nytt å berette, og at man måtte snakke med Landbruksdepartementet før man kunne redegjøre utad for

Miljøverndepartementets tanker og ideer.

– Det må være grenser for arrogant, byråkratisk faglig lunkenhet og det må være grenser for negativ respons og vilje til å støtte opp om verneorganisasjonenes forsøk på å få til en dialog mellom skogbrukets og naturvernets talsmenn med sikte på å komme fram til praktiske retningslinjer for den enkelte skogeier, skriver Thor

Midteng i et brev til MD.

Han nevner en rekke problemstillinger som direkte eller indirekte berører fjellskogforvaltningen som MD kunne redegjort for, blant annet spørsmålet om fjellskogen bør forvaltes etter Naturvernloven istedet for Skogloven som nå, forhandlingene om en konvensjon for å bevare det biologiske mangfoldet og bygging av skogsbilveier.

Protester felte indianerminister

Da Brasils president Collor besøkte Norge tidligere i sommer, ble han møtt med demonstrasjoner og krav om en ny indianerpolitikk. Med det samme presidenten kom tilbake til Brasil, fikk lederen for indianerdepartementet sparken.

JON BJARTNES

Collor møtte en storm av protester på sin rundreise til Skandinavia og USA. I Norge krevde hele miljøbevegelsen og alle ungdomspartiene at den truede Yanomami-stammen må få et eget, avmerket reservat. Regnskogsfondet og Natur og Ungdom demonstrerte utenfor Stortinget med indianerfjær og slagord på portugisisk. Demonstrasjonen ble vist på den brasilianske «Dagsrevyen».

Kennedy

Da Collor besøkte USA, ble Yanomamiernes sak tatt opp både av miljøbevegelse og topp-politikere. Senator Edward Kennedy var blant de som skrev brev med krav til den brasilianske presidenten.

Protestene virket. Da Collor

kom tilbake til Brasil fikk indianerministeren sparken umiddelbart. Begrunnelsen var at han hadde neglisjert Yanomamiene.

Gledelig

– Dette er uhyre gledelig. Indianerministeren som ble sparket var en bremsekloss av en gammel oberst. Den nye er en erfaren indianerekspert, som er medlem av det brasilianske Regnskogfondets rådgivende organ. Dette styrker sjansene for å sikre et bra område for Yanomamiene, sier Lars Løvold. Han er daglig leder for det norske Regnskogfondet.

Det brasilianske Regnskogsfondet mener saken viser hvor effektivt internasjonalt press kan være.

D-dag i oktober

En invasjon av gullgravere er

den største trusselen mot Yanomami-indianerne, som holder til i det nordlige Brasil. Gullgraverne raserer skogsområder, sprer nye sykdommer og forgifter elver og vassdrag med kvikksølv, som brukes i utvinningen.

19. oktober blir en D-dag for Yanomamiene. Da fattes beslutningen om de skal få et eget reservat, og hvilke betingelser som i så fall skal gjelde.

Sterke interesser står mot indianerne: Gullgraverne, militæret og den lokale regjeringen. Til Yanomamiernes fordel taler den nye indianerministeren, og det faktum at president Collor har lovet å rydde opp i alle konfliktfylte indianersaker før FNs store miljøkonferanse i juni neste år.

Regnskogspenger tas i bruk

Det har vært mye bråk omkring pengebruken til det internasjonale Regnskogsfondet. Nå ser det lysere ut: Tre prosjekter er satt igang for penger som er samlet inn i Norge.

JON BJARTNES

– Vi har plukket ut tre områder som får penger fra oss, sier daglig leder Lars Løvold i Regnskogsfondet.

– Det ene er et landbruksprosjekt i Vest-Brasil. Der støtter vi både forskning på og «markedsføring» av et opplegg som er utarbeidet av lokale ildsjeler. Ved hjelp av grønne

gjødsling, vekselbruk og allsidig husdyrhold har det lyktes å unngå den utarming av matjord som ofte har fulgt nybyggerne. Med de driftsmetoder som har vært vanlige i regnskogen, er jordsmonnet blitt ødelagt etter bare to-tre år. Dette prosjektet viser at landbruket kan drives bærekraftig, sier Løvold.

Politisk

De to andre mottakerne av

norske penger, er av mer politisk karakter.

– Vi støtter gummitapperbevegelsen, som trenger penger både til å styrke den lokale organiseringen og til juridisk hjelp mot «gummi-baroner». Dessuten støtter vi den politiske kampanjen som brasilianerne driver for å få et skikkelig reservat for Yanomami-indianerne.

Takk for støtten!

GG Sats & Trykk as

Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

Sea Farm A/S
Tlf: 05/23 39 43

Arcade Shipping

IDUN A/S

TROMS KRAFTFORSYNING
EVENVEGEN 34 • POSTBOKS 778 • 9001 TROMSØ
TELEGRADRESSE: KRAFTFORSYNING • TLF. (082) 38 011

En strøm av tjenester

KRONOS TITAN A/S
FREDRIKSTAD

Takk for støtten!

Hovedkontor: Bergveien 12
Postboks 94, 1361 BILLINGSTADSETTA
Telefon (02) 84 30 60

EB-KONSERNET INNGÅR I ASEA BROWN BOVERI

OLJEINDUSTRIENS
LANDSFORENING

BRATTVAAG
SKIPSVERFT AS

FRANK MOHN A/S
BERGEN - NORWAY

Neppe miljø-valgkamp...

En fersk undersøkelse viser at bare sju prosent av partimedlemmene ser miljøvern som det viktigste politiske saken. Høyre og Fremskrittspartiet regner ikke miljøvern som valgkampsak, og det er bare SV som har gitt miljøet første prioritet i kommunevalgkampen.

ANDERS GJESVIK

Undersøkelsen, som er gjort av Knut Heidar ved Universitetet i Oslo, ser på hva medlemmene i de politiske partiene regner som de viktigste sakene i det siste halvåret. EF-saken topper listen, hvert tredje partimedlem ser denne saken som viktigst. Videre nedover listen kommer eldreomsorg, økonomisk vekst og kristen tro og moral. Forurensningsproblemet havner på femteplass, bare hvert tiende partimedlem regner miljø som den viktigste politiske saken. Forurensning blir ansett som viktigst av medlemmene i SV, V og Ap med henholdsvis 29, 26 og 13 prosent. I de øvrige partiene er det nesten ingen som anser forurensning som det viktigste spørsmå-

let. I både FrP og Høyre er medlemmene mer opptatt av økonomisk vekst enn forurensning.

Partimedlemmenes vurdering er viktig fordi de i stor grad påvirker den vanlige velger. Det er partimedlemmene som driver den lokale valgkampen, sier valgforsker Bernt Aardal.

Partienes prioriteringer

Arbeiderbladet har laget en oversikt over hvilke saker partiene prioriterer i valgkampen. I følge denne oversikten er det bare SV som har plassert miljø på førsteplass. Ap og V har plassert miljø på annen plass, mens KrF og RV har gitt miljøet en tredje plass i valgkampen. Sp har satt miljøet helt ned på femteplass. Undersøkelsen av partimedlemmenes

rangering av viktige saker, viser at partienes prioritering av miljø har svak støtte i medlemsmassen. For eksempel har AP prioritert miljø som nest viktigste sak i valgkampen, mens bare 13 prosent av medlemmene ser miljø som viktigste politiske sak.

Høyre og Fremskrittspartiet regner i følge Arbeiderbladets oversikt ikke miljø som noen sentral valgkampsak.

Høyre er det partiet som mest årvåkent følger opinionen gjennom undersøkelser. At partiet ikke prioriterer miljø i valgkampen, er en indikasjon på at interessen for miljø blant velgerne er lavere enn ved valget i 1989. Men Høyre er raske til å snu med folkemeningen. Hvis dette likevel blir en miljøvalgkamp, vil Høyre fort være på banen, sier Aardal.

YGGESETH A/S

Metallurgisk Industris
Landsforening

Sigurd Syrs gt. 4, 0273 Oslo 2. Tlf. (02) 44 84 80
Det er globalt viktig miljø- og energipolitikk å produsere materialer med norsk vannkraft.

PETERSON A/S

Extrudert miljøfôr
til oppdrettsnæringen

EWOS
AQUACULTURE

...men miljøvern KAN trekkes fram

Et alvorlig miljøproblem i en kommune fører ikke automatisk til fokusering på miljøvern i valgkampen. Det avgjørende er at miljøvern blir trukket fram og politisert i valgdebatten, sier valgforsker Bernt Aardal. Han mener det fortsatt er mulig å bringe miljø inn som et sentralt spørsmål i valgkampen.

ANDERS GJESVIK

EF er en stor flaggsak som nå presser ut andre saker. Folk har en tendens til å reflektere media gjennom kortsiktige synspunkter. Men det betyr ikke at holdningene deres endres. I enkelte kommuner kan miljøspørsmål fortsatt bli sentrale, hvis de trekkes fram lokalt, sier Aardal.

Aardal mener at miljøbevegelsen har for stor tro på at objektive miljøproblemer lokalt i seg selv fører til oppmerksomhet i valgkampen. Men den politiske historien viser at det er viktigere at det finnes grupper som trekker fram og politiserer problemet. Dette er en kraftig utfordring til miljøvernere om å kaste seg inn i valgkampen.

I et kommunevalg er det viktig å få fram konflikten og være konkret for å nå fram i debatten. Miljøsakens problem er

den tilsynelatende enigheten mellom partiene, velgerne har vanskelig for å se forskjellen. Det hjelper ikke å grave opp en gifttønne, ingen partier vil ha giftige tønner i kommunen. Det er viktigere å fokusere på pengebruken. I kommunepolitikken betyr budsjettet langt mer enn ideologi, sier Aardal.

Han mener at partienes fromme løfter om å gå inn for grønne verdier blir verdiløse når de ikke forteller hvor pengene skal tas fra. Miljøpolitikken blir først konkret når miljøvern prioriteres foran en annen viktig sak i lokalsamfunnet. Aardal anbefaler miljøvernere å se på hva som ble sagt ved forrige valg, og hvor mye penger som faktisk er brukt på miljøverntiltak.

Undersøkelsen fra Universitetet i Oslo viser at medlemmene i de politiske partiene mener at økonomisk vekst er viktigere enn miljøvern. Men Aardal me-

ner at ideologien om økonomisk vekst og miljøvern på lang sikt går hånd i hånd, står sterke enn noensinne.

Likevel er politikerne veldig forsiktige med å gå inn i en debatt om en kortsiktig prioritering av miljøvern i forhold til andre samfunnsproblemer. Dette er spesielt problematisk når arbeidsledigheten er så stor som nå. Flere partier ønsker å framstille miljøvernet som noe fint som alle er enige om, og som ikke står i motsetning til andre samfunnsproblemer, sier Aardal.

Aardal mener at Naturvernforbundets nei til EF-standpunkt kan bidra til å koble miljøproblemene til det dominerende EF-spørsmålet.

Den vanlige velger synes det er vanskelig å ta standpunkt til EF. Naturvernforbundets utspill kan bidra til at folk med miljøengasjement bestemmer seg, sier Aardal.

46 klager på spesialavfallslager

Et rekordstort antall organisasjoner og privatpersoner har anket SFTs avgjørelse om å legge et spesialavfallslager til Hjerkin. Blant de 46 klagerne er miljøorganisasjoner, lokalt og sentralt, men også en rekke andre lokale foreninger og organisasjoner.

RAGNHILD SVED

De viktigste klagegrunnene er at det ikke er laget en konsekvensanalyse for lageret, slik Plan- og bygningsloven krever, muligheten for at et lager på Hjerkin også vil trekke med seg et forbrenningsanlegg for spesialavfall og at lageret blir liggende nær Dovre nasjonalpark, forteller Britt Endre i SFT.

Flere klager dessuten på at det ennå ikke foreligger en av-

tale med Follidal Verk, hvor lageret skal ligge, og det stilles tvil ved om sikkerheten under transporten til Hjerkin og ved lagringen i gruvene er god nok.

Klagene skal nå vurderes av Norsk spesialavfallsselskap (NORSAS) før de sendes tilbake til SFT med kommentarer. Deretter skal SFT gi en anbefaling til Miljøverndepartementet. MD vurderer å la en settestatsråd ta den endelige avgjørelsen. Dette fordi det kan stilles spørsmål ved habiliteten

siden departementet selv eier selskapet som skal drive lageret.

Søknaden om konsesjon for spesialavfallslager i Gjerstad i Aust-Agder er dessuten tatt opp av skuffen igjen. NORSAS ba i desember om at denne søknaden ble lagt til side, men nå har man kommet til det er behov for ett lager til. Gjerstad-søknaden har vært til høring sammen med Hjerkin-søknaden, men SFT skal nå vurdere om den må ut på ny høring.

Takk for støtten!

NORGES REDERIFORBUND
NORWEGIAN SHIPOWNERS ASSOCIATION

Bjugn Industrier A/S

Renovasjon av fiskeavfall fra oppdrettsanlegg og industri.
Kontakt Fagerbæk.
Tlf. 076/28 540

AS NORCONSERV
PRODUCTS

Alve, Kjølhundgt. 2 - P.O. Box 327 - N-4031 Sluppen -
NORWAY. Phone 047 4 52 90 44

NO-HA HOLDING A/S
Forusbein 40, Postboks 322, 4033 FORUS, NORWAY

Selplast A/S
2440 Engerdal
064-58 948

UNION
- et godt papir

Snart vern av småhval i Middelhavet?

Første halvår neste år vil landene rundt Middelhavet og Svartehavet bli forelagt forslag til en konvensjon om vern av små hvalarter.

Forbud mot drivgarn er ett av tiltakene som kommer til å inngå i avtalen. Italia har allerede innført et slikt forbud.

Konvensjonen skal bygge på prinsipper fra andre internasjonale miljøavtaler. Represen- tanter fra sekretariatene for Bern-konvensjonen og Bonn- konvensjonen (om truede ar- ter) og for Barcelona-avtalen om forurensninger i Middela- vet, deltar i forarbeidet. Det gjør også folk fra IUCN og Greenpeace.

naturopa nyhetsbrev

Bulgaria underskriver Bern-avtalen

Som land nummer to i sørøst-Europa har Bulgaria sluttet seg til Bern-konvensjonen om vern av truede arter.

Bulgarias underskrift fikk offi- siell virkning fra 1. mai. Un- garn skrev under på Bern-kon- vensjonen i fjor.

naturopa nyhetsbrev

Irsk fugl truet av vannkraft

Irland har lagt en plan for regu- lering av elva fram for EF.

Shannon Callows regnes for å være et fugleområde av inter- nasjonal betydning. Blant an- net hekker åkkerriksen ved el- va.

naturopa nyhetsbrev

Hval: Problem i EØS

Norges åpne holdning til hvalfangst kan nok en gang føre til problemer. EF vil trolig vedta Habitat-direktivet om vern av ville dyr og planter, og direktivet kan bli aktuelt i EØS-sammenheng. Norge må i så fall reservere seg, fordi direktivet innebærer en totalfredning av hval.

ANDERS GJESVIK

Habitat-direktivet ble behand- let på EFs ministermøte i juni, og et vedtak er nær forestående. Direktivet skal sikre vern av le- veområdene til ville planter og dyr. Når direktivet er vedtatt kan det komme på den såkalte Aquis-listen, en liste over saker som skal gjelde i EØS.

Det vil bli pinlig for Norge, som får problemer med å over- ta direktivet. Årsaken er Bern- konvensjonen, som nettopp har som formål å verne ville planter og dyr, samt deres leve- områder. Norge har signert denne kovensjonen, men med reservasjon for spekkhogger og delfinartene kvitnos og kvit- skjeving. Disse småhvalene har ingen kommersiell verdi, men Norge er ikke villig til å verne dem. Reservasjonen skyldes at

fiskerimyndighetene vil at alle arter i utgangspunktet skal være beskattbare, og at Norge gjennom dette prinsippet vil holde døren på gløtt for hval- fangst.

Hvis Norge overtar Habitat- direktivet, vil dette medføre at vi godtar totalfredning av hval. Dette hindres i dag av reserva- sjonen i Bern-konvensjonen. Men det er mulig å fjerne den- ne reservasjonen. Hvis Habi- tat-direktivet kommer inn i EØS-forhandlingene, der det grunn til å tro at dette vil føre til en kamp mellom miljø- og fiskerimyndighetene i Norge. Direktoratet for naturforvalt- ning har vurdert et førsteutkast til direktivet, og så det som et egnet dokument til å skjerpe naturvernet i Norge.

EF har få naturverndirekti- ver, fordi man mener at natur-

vernsaker løses best nasjonalt. Men saker som berører flere land har EF valgt å regulere gjennom direktiver, som for eksempel trekkfugler. Det har vært enighet i EØS-forhandlin- gene om at flere av disse natur- verndirektivene ikke skal set- tes opp på Aquis-listen og der- med unntas fra forhand- lingene, fordi direktivene ikke berører de fire frihetene i de indre marked eller at direkte- ve ne ikke er tilpasset naturfor- holdene i Norge og andre EF- TA-land. En annen viktig år- sak til at flere av natur- verndirektivene er unntatt fra forhandlingene, er Islands ster- ke motstand mot fredning av hval generelt. De fleste av dis- se direktivene berører hval- fangst. Direktiver som unntas fra forhandlingene, blir ikke bindende for Norge fra 1993.

Hval: Britene presser

Storbritannia bør bruke EF og en eventuell søknad om EF-medlemskap til å presse Norge til å gi opp tanken på å ta opp igjen hvalfangsten. Dette foreslo flere parlamentsmedlemmer da hvalsaken ble debattert etter det siste møtet i Der internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC).

RAGNHILD SVED

Særlig Island, som har varslet at de vil bryte ut av IWC, men også Norge, ble utsatt for har- de angrep da parlamentet dis- kuterte hvalsaken. Ett av med- lemmene tok til og med opp muligheten for å gjøre en søk- nad om EF-medlemskap fra Norge og Island avhengig av at landene gir opp enhver form for hvalfangst. En annen fore- slo et fangstforbud i EF-regi dersom Island og Norge skulle bryte ut av IWC, og at dette skulle gjøres klart for de to lan- dene i EØS-forhandlingene. En forbrukerboikott mot is- landske varer ble også foreslått som pressmiddel mot Island.

Fiskeriminister John Gum- mer viste til at EF allerede for- byr import av hvalprodukter, og ga uttrykk for IWC gir den beste muligheten til å hindre hvalfangst. Han sa dessuten at han håpet at Island, «som tross alter demokratisk og sivilisert», vil ombestemme seg når det gjelder sin tilslutning til IWC.

Hvalfangstkommisjonær Jan Arvesen sier at ingen britiske representanter har tatt opp koblingen mellom en eventuell søknad om EF-medlemsskap og hvalfangsten med ham. Hvalsaken har heller ikke vært framme i EØS-sammenheng, sier han.

– Storbritannia er nå, ved siden av New Zealand, den

mest fanatiske anti-hvalfangst- nasjonen. De ønsker ikke at noen form for hvalfangst noen- sinne skal gjenopptas, sier Ar- vesen.

IWC arbeider nå med å lage nye forvaltningsregler for hval, og Arvesen sier at britene på alle tenkelige måter vil prøve å trekke behandlingen av disse reglene ut i langdrag.

– De vil dessuten insistere på at bestandsnivået må ligge så høyt at det i praksis ikke blir mulig å gjenoppta hvalfangs- ten. Kommer vi så langt at IWC får vedtatt nye forvalt- ningsregler, vil britene kjøre på et annet punkt, nemlig avliv- ningsmetodene. Det blir neste skanse, sier Arvesen.

Tsjekkoslovakias miljøvernminister Vil forene miljø-Europa

Den tsjekkoslovakiske miljøvernministeren Josef Vavrousek etterlyser felles europeiske miljøinstitusjoner.

– Ikke noe land, eller noen gruppe av land, kan sørge for beskyttelse av miljøet gjennom sine egne, isolerte tiltak, mener Vavrousek.

JON BJARTNES

– Europa trenger et omfattende miljøprogram for å sikre at lan- denes tiltak koordineres. Poli- tiske grenser må settes til side. I stedet må vi konsentrere oss om samarbeid innenfor naturlige regioner, skriver Vavrousek i en artikkel i New Scientist.

Til sannsynlig ergrelse for yttergravskrigere i vår egen EF-debatt: Vavrousek lar seg vanskelig plassere langs en norsk ja/nei-akse. Både tilhen- gere og motstandere vil finne argumenter hos ham.

Den tsjekkoslovakiske miljø- vernministeren har tre konkrete forslag til institusjonelle end- ringer. For det første vil han ha jevnlig møter mellom alle eu- ropeiske miljøvernministre. Slike møter er allerede rutine i Afrika, Latin-Amerika og Ka- ribien.

For det andre ønsker han seg et europeisk miljøbyrå, slik EF-kommisjonen har lagt fram planer om. Vavrousek under- streker at både østeuropeiske og vesteuropeiske land må øns- kes velkommen i et slikt byrå. Vavrousek ser for seg et euro- peisk miljøbyrå som et desentralisert nettverk av institusjo- ner, ikke et «byråkratisk, sen- tralisert monstrum».

– Et slikt system vil også kunne tjene som modell for et framtidig Europa som er både integrert og desentralisert, skriver han.

Vavrouseks tredje, konkrete forslag er at et slikt miljøbyrå på europeisk nivå følges opp av et tilsvarende for hele jorda. Et slikt system kunne ha sitt ut- spring i dagens UNEP, som er FN's miljøprogram. Men Vav- rousek ser i tillegg for seg de- sentraliserte, regionale konto- rer og institusjoner i et globalt

nettverk.

Like viktig som institusjonel- le endringer, mener Vavrousek det er å søke en miljøetikk med verdier som kan «gjenskape harmonien mellom natur og menneskehet».

– Europa har vært vuggen for verdier som har forandret verden. Nå må vi lære av våre feil. Vi bør gjenskape verdier som beskjedenhets, og huske at folk engang kjente kunsten å leve med naturen - noen steder kjenner de den ennå. Vi må være kloke nok til å lære av his- torien. Ut av denne kunnska- pen må vi trekke allmenne reg- ler for oppførsel - regler som gjør en bærekraftig utvikling mulig, skriver Vavrousek. En annerledes miljøvernminister, som mener mindre egoisme er like viktig som mer effektive institusjoner og bedre miljø- programmer.

Overnasjonalt sommel

EF-kommisjonen lanserer stadig nye miljødirektiver, men stort sett lager medlemslandene miljøpolitikken sin selv. En effektiv overnasjonalitet på miljøområdet er langt unna.

JON BJARTNES

Det britiske tidsskriftet The Economist har gått gjennom bunken av miljødirektiver, og sett på hvordan enkeltlandene følger opp. Som ventet gjør Middelhavslandene det dår- ligst: Spania topper syndelista med 66 påtalte brudd. Deretter følger Italia, Hellas og Belgia. Danmark ligger i den andre en- den, med fire påtalte brudd. Lista gir langt fra noen fullsten- dig oversikt over brudd på miljødirektivene. EF-kommisjo- nen har ikke noe eget kontroll- organ som følger opp slike direktiver. Derfor kommer det ingen reaksjon fra Brussel før noen leverer en klage.

Kommisjonen har heller ingen formelle maktmidler å sette inn mot land som ikke følger opp miljødirektivene. Saksgangen er lang og tung: Først undersøker kommisjonen klagen som er kommet inn, og den aktuelle regjeringen blir bedt om en forklaring. Hvis kommisjonen ikke er fornøyd, sender den en formell advarsel. Neste trinn er å sende en såkalt «begrunnet mening», som for- klarer hvorfor kommisjonen mener landet bryter EFs reg- ler. Siste sjanse er å bringe sa- ken inn for EF-domstolen. Men mye møkk kan være rent i havet før man kommer så langt: Gjennomsnittlig går det 50 måneder fra kommisjonen

mottar en klage, til saken kom- mer opp for EF-domstolen.

– Og heller ikke en fellende dom behøver å bety noe: Bel- gia gir for eksempel blaffen i to domsavgjørelser om at landet må følge et direktiv om spesi- alavfall fra 1978.

EFs miljøkommissær, Carlo Ripa di Meana, har for en tid siden lansert planer om et eu- ropeisk miljøbyrå. Et slikt byrå kan muligens få fullmakter til inspeksjon etter en prøvepe- riode. Men byrået kommer ikke igang med arbeidet, fordi Frankrike blokkerer et vedtak om hvor det nye organet skal ha kontorer. Slik oppsummerer the Economist: «What a mess» - For ei smørje.

Stripet ørret ille ute

I den sveitsiske elva Doubs finnes en helt særegen, stripete ørretstamme. Stammen er nå truet på grunn av for lite vann.

Den uregelmessige vannførin- gen skyldes at elva er regulert. Bestanden av stripe-ørreten er nede i bare én prosent av hva den var før utbyggingen ble gjennomført.

naturopa nyhetsbrev

Takk for støtten!

 Stor-Oslo Lokaltrafikk
Får deg trygt fram

RIKETT SOMMER A/S

sparebanken
 NOR

 STATOIL

 KVERNHUSVIK
SKIPSVERFT AS
MELANDSJO

Takk for støtten!

plm
TLF: 09-25 30 60
MOSS GLASSVERK A/S

**Asen
Agentur**
Tlf: 062 50 193

 ROGALAND FYLKESKOMMUNE

Bestill vår brosjyre
«Lufta er for alle»:

 STATENS TELEFORVALTNING
Norges offentlige telekommunikasjonsregulator

Telefon: (02) 55 55 30

 Aker

 TRYGG TRAFIKK
MEDLEM AV PREVENTION ROUTING INTERNATIONAL

NORPAPP INDUSTRI

Våre rådgivende ingeniører
kan miljøløsninger

 Rådgivende Ingeniørers Forening

Fortørnet Stoltenberg: «Tøv om kostnadseffektivitet»

– Det er bare tøv at det norske opplegget for kostnadseffektivitet i en internasjonal klimaavtale er blitt avvist, sier statssekretær Jens Stoltenberg i en fortørnet kommentar til en artikkel i siste nummer av N&M Bulletin.

RAGNHILD SVED

I artikkelen siterte N&M Bulletin flere kilder, norske og utenlandske, som hevdet at Norge hadde stilt seg selv i et særdeles dårlig lys på møter i EFTA- og EF-sammenheng. Grunnen var at Norges forslag om kostnadseffektivitet og internasjonalt bytte av CO₂-kvoter var blitt presentert slik at det fortørnet seg som et åpenbart forsøk på å sikre norske petroleuminteresser.

«Slik forslaget ble lagt fram, bidro det bare til å sette internasjonal kostnadseffektivitet i miskreditt», sa en av kildene.

«Anonymt slarv»

– Saken er fullstendig uinteressant, så lenge ingen av kildene står fram ved navn, sier Stoltenberg.

– Jeg foreslår at alle de som ikke tør stå fram ringer meg i morgen, istedet for å slarve anonymt. Jeg lytter gjerne til råd og kritikk, sier han.

Stoltenberg vil likevel gjerne imøtegå kritikken, og sier det er bare tøv at det norske opplegget for kostnadseffektivitet ble avvist. Derimot er interessen for forslaget stor, men re-

Faksimile av
N&M Bulletin 13-1991.

aksjonene har vært noe avventende, siden dette er nye tanker, sier han.

– EF er for eksempel avhengig av en slik ordning. Her er tanken at EF som helhet skal stå for en stabilisering av utslippene, og at utslippskvoter skal fordeles mellom landene.

Naivt?

Stoltenberg reagerer også sterkt på at det norske forslaget ble betegnet som naivt og dårlig forberedt.

– Hva er det som er så naivt med vårt forslag? Vi går inn for en bytteordning som innebærer at de rike og industrialiserte landene gir støtte til prosjekter i u-land. Slik kan vi sikre at vi får CO₂-reduksjoner der det er billigst. En annen fordel med

er slik system er at man sikrer automatiske inntektsoverføringer til u-land.

– Som et første skritt må vi få til en forpliktelse fra i-landene om stabilisering av CO₂-utslippene. Det viktigste er å få etablert et forpliktende avtaleverk hvor alle land er med, men hvor i-landene tar et spesielt ansvar for å redusere sine egne utslipp av klimagasser og sørger for ekstra overføringer av teknologi og penger til u-landene. Her er Norge i fremste linje. Uten forpliktende miljømål er det meningsløst å snakke om kostnadseffektivitet. Kostnadseffektivitet har bare verdi hvis det er med på realisere ambisiøse miljømål, sier Stoltenberg.

LILLEHAMMER
KOMMUNE

Takk for støtten!

TITANIA A/S
4380 HAUGE I DALANE

GEOLAB NOR
GEOCHEMICAL LABORATORIES OF NORWAY A/S
MEMBER OF THE GECO GROUP

 **ASPELIN
RAMM**

FLY OG MILJØ
Vil du vite mer,
kontakt
BRAATHENS SAFE
Informasjonsavdeling
Tlf.: 59 70 00

 Miljøindustri a.s.
Et Aker selskap

 Kjemisk Forbund
Norsk Kjemisk Industribeskyttelsesforbund
«Med Kjemisk Forbund for industrisikkerhet og miljø».

 NSB

Hydro har kraft nok fra før: Trenger ikke gasskraft til smelteverkene

Norsk Hydro trenger 3,2 TWh kraft for å gjennomføre sine planer om å modernisere aluminiumsverkene på Sunndalsøra og i Årdal. Derfor hevder selskapet at det er nødvendig å bygge gasskraftverk. Men Hydro sier ingenting om at selskapet selv har 2,3 TWh ledig kraft. Denne kraften selger Hydro videre med god fortjeneste.

JON BJARTNES

Like før Eivind Reiten tiltrådte som olje- og energiminister i Jan P. Syses regjering, satt han som direktør i Hydro og skrev kontrakt med Hadeland Energiverk. Kontrakten handlet om salg av ledig kraft fra Rjukan. Nå sitter han der igjen, og strategien er den samme: Selg kraft ut av selskapet – så sant prisen er god.

Ledig Rjukan-kraft

Hadeland-kontrakten er bare en av flere. Av de 2,5 TWh'ene som ble frigjort da Hydro la ned produksjonen på Rjukan, går 2,3 TWh i dag ut av Hydro-systemet. Prisene er rimelig tilfredsstillende for selskapet, såpass at man ikke finner det verdt å offentliggjøre dem. Selv kjøper Hydro 7,0 TWh fra

andre, mye av det statskraft til dumpingpriser.

Penger

Det har alltid vært lønnsomt å kjøpe billig og selge dyrt. Men for Hydro er dette bare én av grunnene til å late som om den ledige Rjukan-kraften ikke eksisterer. Den andre hovedgrunnen er mer langsiktig: Det er grunn til å regne med høyere kraftpriser også for industrien i åra som kommer, som følge av en sterkere markedsorientering på energisektoren. Et gasskraftverk på de betingelser Hydro ønsker seg, betyr billig kraft i en periode da også statskraften kan bli dyrere.

Taktisk spill

«Etter alt å dømme har en her å gjøre med et taktisk spill hvor Hydro forsøker å tvinge myn-

dighetene til å gi fortsatte privilegier til den kraftkrevende industri», skriver Naturvernforbundets energikonsulent Tore Brænd i et ferskt notat om Hydros kraftbalanse.

I dette taktiske spillet er det viktig for Hydro at den ledige Rjukan-kraften «forsviner». Dermed blir argumentene for gasskraftverk lettere å selge til for eksempel Stortinget.

Så får det ikke hjelpe at CO₂-utslippene fra norsk område vil øke med 6-7 prosent hvis gasskraftverket bygges. Hydro-ledelsen har nemlig svar også på det problemet: Vi satser på internasjonalt, kostnadseffektivt miljøsamarbeid. Så kan vi redusere CO₂-utslippene i Polen like mye som vi øker dem her – fortrinnsvis for skattebetalernes regning. Sim sala bim, hadde vi nær sagt.

Klart for mer krafteksport

Regjeringen forbereder større eksport av elektrisk kraft. I en ny stortingsproposisjon foreslås det tiltak som vil gi staten større kontroll over norsk overskuddskraft. Dermed åpnes muligheter for eksport av kraften.

JON BJARTNES

Konkret inneholder den nye proposisjonen forslag for å få slutt på at bedrifter kjøper billig kraft av staten, for så å selge den dyrt videre. Skal det selges anseelige mengder kraft, vil staten ha en finger med i spillet.

Høyere priser

Samtidig jobbes det med det tekniske: Ny kraftkabel til Danmark er under bygging. Resultatet blir antakelig større eksport, og kraftpriser mer på

høyde med de kontinentale. Dermed gnir kraftprodusentene seg i hendene – mens de store kraftkjøperne blir stresset. Metallurgisk Industrias Landsforbund har allerede begynt å vifte offentlig med utflaggingstrusler.

For miljøbevegelsen betyr økt krafteksport en aldri så liten kattepine: Man liker tanken på å kutte norsk sløsing, og å la vår overskuddskraft erstatte kull eller atomkraft i utlandet. Men samtidig er det stor frykt for nye vannkraftutbygginger: Kvær-

ner sliper knivene, og bruker krafteksport som kronargument for å legge flere elver i rør.

Lenkegjenger

Derfor blir arbeidet med rulle-ring av Samlet Plan for vassdrag og den nye Verneplan IV, ekstra viktig for miljøbevegelsen. En kombinasjon av økt krafteksport og dårlige verneplaner er verst tenkelige alternativ. Skulle det bli resultatet, er det ingen dristig spådom å regne med høyt konfliktnivå og lenkegjenger også i 90-åra.

Takk for støtten!

Ivar Rivenæs A/S

Tankprodukter
Trondheim A/S

TFL
Treforedling
– miljøvennlig bransje i vekst
Treforedlingsindustriens Landsforening
Norwegian Pulp and Paper Association

 Kverneland
for framsynte bønder

NOME ELVERK

– SFT rydder for dårlig i Folldal

Tiltakene Statens forurensningstilsyn har foreslått for å rydde opp i forurensningen fra gruvene i Folldal er ikke gode nok, mener Naturvernforbundet i Folldal. – Skal Folla bli ei god fiskeelv, må det settes langt strengere krav, sier lagets leder Inge Myrtrøen.

RAGNHILD SVED

Med de tiltak SFT krever, vil høye konsentrasjoner av miljøgifter fortsatt si ut i Folla, mener Naturvernforbundet i Folldal (NVF). 56.000 kubikkmeter sterkt forurenset masse skal fjernes fra gruveområdet og deponeres i gruverom, men dette er ikke nok, mener NVF.

Krever rensing

– Hele området, og spesielt ned mot Folla, må dreneres, slik at sigevannet kan samles opp og renses. Renseanlegget må være permanent, fordi det vil si sterkt forurenset vann til elva også etter at massen er fjernet, sier Inge Myrtrøen.

SFT har bare krevd et provisorisk renseanlegg for å hindre akutt forurensning mens massen fjernes.

NVF stoler heller ikke på at SFTs krav om at en konsentrasjon på 15 mikrogram kobber

per liter vann er lavt nok til å hindre skade på livet i elva.

– Dette er tre ganger mer enn det NIVA sier er skadelig for laksefisk. Grensen har tidligere vært fem mikrogram. Men vårt hovedpoeng er totalvirkningen på livet i elva er avgjørende, ikke om grensen skal settes til fem eller 10 mikrogram. Og kobber er ikke det eneste skadelige stoffet som slippes ut i elva. Derfor er det for dårlig at SFT ikke vurderer tiltak mot de andre utslippene, sier Myrtrøen.

Kadmium

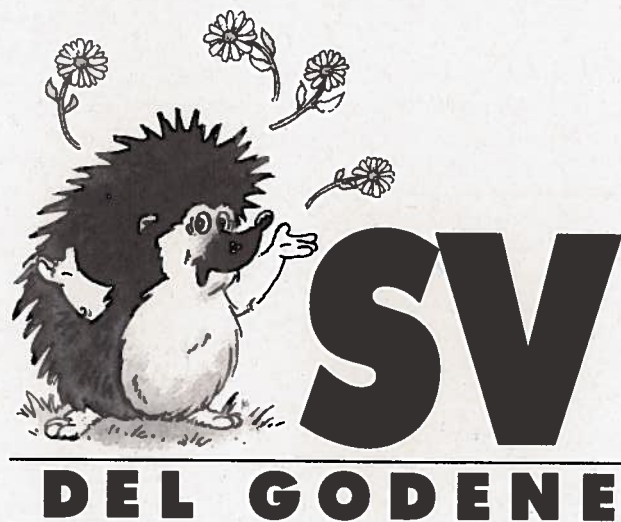
Han viser til at i følge NIVA-undersøkelser er antallet bunn- og nedstrøms Hjerkinndammen, der avfall deponeres, bare 25 prosent av det som finnes i elva overfor dammen.

– Det betyr at dersom kobberkonsentrasjonen er under det nivå som er skadelig, må andre utslipp ha en avgjørende

effekt på livet i elva, sier Myrtrøen.

Hvert år transporteres mellom 58 og 300 kilo kadmium, et svært giftig tungmetall, i vassdraget. I følge SFTs tall er det totale utslippet av kadmium til vann i Norge 400 kilo. Andre giftige tungmetaller som tellium finnes i svovelkis, men dette er verken målt eller undersøkt. Heller ikke virkningen av de såkalte flotasjonskemikaliene, som brukes til å skille metallet fra resten av massen, er undersøkt, sier Myrtrøen. Han mener at mangelen på kunnskap gjør at SFT står svært svakt når de skal gi pålegg om opprydding.

Påleggene til gruveieren, finske Outokumpu, gjelder i denne omgang de gamle gruveområdene i Folldal. Folla har sitt utspring på Dovre, og oppryddingen må derfor sees i sammenheng med tiltak i gruvene på Hjerkin, nord for Folldal, mener NVF.

Miljøpakke Rana

RANA KOMMUNE

Miljøpakke Rana, MPR, er et prosjekt hvor vi i fireårsperioden 1989–1992 gjennom en samordnet innsats tar et krafttak for å forbedre miljøet i Ranaregionen. Miljøvernnavdelingen i fylket administrerer MPR gjennom prosjektleider ansatt i Rana kommune.

Omstillingen i næringslivet i Rana de senere år har lagt grunnlag for vesentlig reduksjon i industriforurensningen både til luft og vann ved at noen av de mest forurensende industribedriftene er nedlagt. SFT har gjennom nye, og skjerping av gamle utslippstillatelser et hovedansvar for at denne bedringen blir videreført. Andre hovedmedspillere i prosjektet er Rana kommune, hovedsakelig ved miljøvern, park/idrett, og avløp/avfallsavdelingen, lokalt næringsliv, samt en rekke lag og foreninger.

INNSATSOMRÅDER

MPR har tre hovedsatsingsområder:

- Forurensning
- Naturvern/friluftsliv
- Nærmiljøtiltak

For hvert innsatsområde er det klart definerte hovedmål og delmål.

FINANSIERING

Fra MD har MPR fått samlet tilskudd i størrelsesorden ca. 8 mill. kr. de tre første årene. Ved åpningen av MPR opprettet Rana kommune et miljøfond på 4 mill. kr. til ekstraordinære tiltak. Dessuten er økt aktivitet og forsering av tiltak muliggjort ved omdisponeringer og økning i kommunale budsjett.

RESULTATER

Bælivstjøringen i lokalsamfunnet med erkjennelsen av at «det nytter, til og med i Rana» er det viktigste resultatet av MPR så langt. Konkrete resultat som Tverråga-prosjektet (fritidspark), kloakksanering, og ikke minst Ranfjordens synlige forbedring er viktig, men viktigst er troen på at Rana kan bestå som et renere industrisamfunn.

UTFORDRINGER

SFT sin oppfølging av utslippstillatelser med overvåking, kontroll og revisjoner, er viktigste forutsetning for fortsatt fremgang. Kommunen har ennå store uløste oppgaver på avløp og avfallssektoren, og her er et utall oppgaver som kan løses gjennom samarbeid mellom bedrifter, organisasjoner og aktive mennesker.

FRODIGE RANA er vårt motto, vår målsetting, og vår utfordring

Miljøvern

REMA 1000

Alt til lavere pris

Nordlandsvn. 58
8613 SELFORS

Elkem Rana prioriterer miljøvern. Vi ønsker å være ledende i arbeidet med å bevare og forbedre miljøet i distriktet.

Vi har investert store beløp i renseanlegg både i inntaksverket og smelteverket. Positivt anlegg hindrer uønsket stov i å slippe ut, og vi har sørget for trygge land-deponi for støvet. Vassvann fra gasrensingsanlegget gjennomgår en omfattende renseprosess. All slam blir ivarettatt, mens vannet går i lukket sløyfe. Utviklingen i miljøvernarbeidet går videre og etter hvert vil vi kunne ta i bruk stadig bedre miljøløsninger.

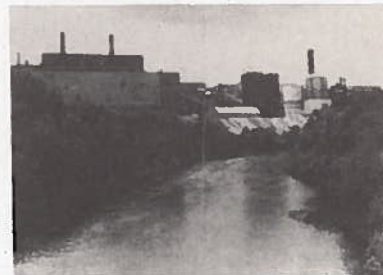
Elkem

Elkem Rana a/s
Svensknv. 20
Postboks 394
8601 Mo
Telefon (087) 20 700
Dirkte innvalg (087) 20 791
Telefax (087) 20 870
Telex 55 025 jverk n
Privat tel. (087) 69 600

HELGELAND KRAFTLAG A

*Rana Metall baserer sin FeSi-
produksjon på vannkraft som er
en fornybar og ren energiresurs*

*Verden trenger FeSi – den bør
produseres i rene verk*

RANA METALL
AVANSERT TEKNIKK GIR GODT MILJØ

RANA GRUBER AS

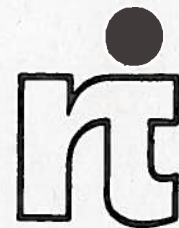
RANA GRUBER AS er et gruveselskap som eies av ledelse, ansatte og styremedlemmer, etter overtakelse fra Staten 25. juni 1991.

Selskapet har 225 ansatte, hvorav 134 er aksjonærer. RANA GRUBER AS produserer jernslag for mange formål:

- metallurgisk for råjernproduksjon
- pulvermetallurgi
- kullvasking
- vannrensing
- sort pigment for farging av betong etc.

Adm. og gruveavd.:
Rana Gruber AS
Postboks 53, Storforshei
Tlf.: (087) 60 111
Telex: 55 025 jverk n
Telefax: (087) 60 101

Oppredning:
Rana Gruber AS
Postboks 434, 8601 Mo
Tlf.: (087) 53 355
Telex: 55025 jverk n
Telefax: (087) 50 441

RANA INDUSTRI TERMINAL AS
Postboks 500, 8601 MO - Telefon: 087-20 920

*Lossing - Lasting
Håndtering
Utelagring*

Televerket er en miljø- vennlig transportbedrift

Vi transporterer informasjon –
ikke mennesker

Bruk fjernsyn/telefonmøte

Kontakt oss på tlf. 0140

SANDNESSJØEN TELEOMRÅDE **Tele**

RANA HYDRAULIK A/S

Postboks 500, 8601 Mo
Tlf.: (087) 20 260

Postboks 500
8601 Mo i Rana
Tlf. (087) 20 350

**KVALITET I PROSESS
PRODUKT
MILJØ**

VI SELGER KUNNSKAPER, METODER OG ANALYSER

Service Expressen as

☎ 087-20 450
Fax 087-20 847

Vareadr.:
Svenskveien 20
Mo i Rana
Postadr.:
Postboks 500
8601 Mo

- Vinduspuss
- Bedrifts-
kantiner
- Rådgivning
- Opplæring
- Bygnings-
renhold
- Hoved-
rengjøring

Rana Samvirkelag

Du tar vare på naturen
med miljøvennlige varer
fra S-laget

VEIDEKKE ASFALT

Avd. Mo i Rana
«Alt i asfaltering til bolig og industri»
Boks 55, 8632 Skonseng
Tlf.: (087) 48 174 Telefax (087) 48 352

Rana vask-
og renseri

Rana Havnevesen

Rana Sandindustri A/S

terrateam

Telefon (087) 52 790
MO I RANA
NORSK
MILJØTEKNOLOGISK
SENTER

Berntsen svarer på kritikk

«Feilaktig om norsk støtte til EF i EØS-forhandlingene om transport gjennom alpene»

«I forrige nummer av Natur & Miljø Bulletin skriver bladet feilaktig at jeg i et intervju med NTB skal ha uttrykt støtte til EF i EØS-forhandlingene om trailertransport gjennom Sveits og Østerrike. I intervjuet skriver NTB at jeg uttrykker en viss forståelse for EFs krav om færre restriksjoner på denne trafikken gjennom de to landene. Det virker som om N&M Bulletin bygger sin feilaktige slutning på at NTB tillegger meg en viss forståelse for EFs krav. Den for-

Faksimile av N&M Bulletin 13-1991

ståelsen det i tilfelle er snakk om, er forståelse for hvorfor EF har fremmet dette kravet, og ikke noen sympati for kravet. Man trenger som kjent ikke sympatisere med en sak selv om man skjønner bakgrunnen for saken.

La meg også slå fast at Norge hele tiden har støttet Sveits og

Østerrike i EØS-forhandlingene om tungtransport gjennom landene. Denne støtten har det ikke vært problematisk for oss å gi, og vi står fortsatt på dette standpunktet».

Hilsen Thorbjørn Berntsen

Nå kan du puste ut ...

– Hvis du trodde vi hadde glemt deg. Du var nemlig ikke alene om å gå glipp av N&M Bulletin for fjorten dager siden. Vi kom rett og slett ikke ut.

Dette høyst beklagelige faktum skyldtes sykdom i redaksjonen. Vi lover imidlertid å holde oss friske for framtiden, og håper denne relativt tykke utgaven – til agurktid å være – kan rette opp litt av inntrykket.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder ut 1991.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto.

SVARSENDING
Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NATURVERNFORBUNDET
Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5